

ตามใจชอบ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อความเข้าใจความถูกต้องตั้งงามในการ
ประพฤติปฏิบัติ เวลาจะประพฤติปฏิบัติเราปฏิบัติต้องการความเป็นจริงในใจของเรา

แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วเรามีวิชา คือความไม่รู้เป็นพื้นฐานในใจของเรา ถ้ามีความไม่รู้เป็น
พื้นฐานในใจของเรา สิ่งใดที่เราพิจารณาแยกแยะนั้นมันมีวิชาที่มีสมุทัยเจือปนมา มีสมุทัย
เจือปนมาตลอด นี่สังขารความจริงเหนือโลก เหนือสังสาร เหนือวิภวัญญะ

แต่เราเกิดมาในวิภวัญญะไง เราเกิดมาในวิภวัญญะ เกิดมาโดยเวรโดยกรรม เกิดได้เป็นมนุษย์เกิด
มาพบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดมาแล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของ
เรา เราจะพยายามทำหัวใจของเราให้หลุดพ้นจากอำนาจของกิเลสตัณหาความทะยานอยากใน
ใจของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านตรัสธรรมขึ้นมา “เราเป็นไก่ตัวแรกที่
เจาะฟองอวิชชาออกมา เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา” เวลาฟองอวิชชา
เห็นไหม ที่เจาะออกมา เจาะออกมาด้วยมรรคด้วยผล ด้วยสัจจะ ด้วยความจริง ไม่ใช่ด้วยการ
ลุ่มๆ คล่ำๆ ไม่ใช่ด้วยการจินตนาการ ไม่ใช่ด้วยตรรกะที่ความรู้สึกนึกคิดของตน

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษามา ศึกษามาเป็นความรู้
เวลาศึกษามา ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็น
ศาสดาของเราละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาปรินิพพานไปแล้ว

วางธรรมวินัยนี้ไว้ “เราปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ เราปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์” เป็นความมุ่งหมาย เป็นความหวังดี เป็นการปรารถนาดีกับสัตว์โลก

เราเป็นสัตว์โลก สัตตะผู้ข้อง ผู้ข้องในวิภังคสูตร ในวิภังคสูตรเวียนว่ายตายเกิดในวิภังคะ ด้วยอำนาจवासนาบารมีของเราละ เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ด้วยอำนาจवासนาบารมีของเรา คนเกิดเป็นมนุษย์มหาศาล ในโลกนี้เกิดเป็นมนุษย์นับถือลัทธิศาสนาอื่นๆ เขาไม่มีโอกาสเหมือนเรา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ดูลิ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย เวลาชาวพุทธ ชาวพุทธเราเวลากิเลสตัณหาความทะยานอยากบีบคั้นในหัวใจ มีความทุกข์ความยากนะ มีแต่ความทุกข์ความยาก แต่ด้วยอำนาจवासนา ด้วยอำนาจवासนาของเรา ปุ่ ย่า ตา ยายของเรานับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนา เวลาตกอกตกใจ สมัยโบราณ พุทโธ! พุทโธ! เห็นใหม่ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย

ถ้ามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกด้วยจิตใจของเขา จิตใจของเขา เข้าถึงธรรมะได้มากน้อยแค่ไหน มันมีความอบอุ่นมากน้อยเท่านั้น คนทำสักแต่ว่าทำ ทำไปโดยพอเป็นพิธี แต่คนที่เขามีความตั้งใจมีความระลึกถึงในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกถึงตลอดเวลา นี่ชาวพุทธๆ เรานะ เราเชื่อมั่นไง เราเชื่อมั่นในปัญญาคุณ ในเมตตาคุณ ในบริสุทธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผลของวิภังคะๆ ตั้งแต่แรกอเวจีขึ้นไป เกิดเป็นมนุษย์ถ้าทำคุณงามความดีไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ทำคุณงามความดีเรื่องของผลบุญกุศลเวียนว่ายตายเกิดในวิภังคะ แต่ในนี้เราเกิดเป็นมนุษย์ไง ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ตรากตรำทำหน้าที่การงานของตน แล้วมนุษย์ที่มีอำนาจवासนา มนุษย์นั้นจะประพฤติปฏิบัติ มนุษย์นั้นจะค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของตน

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดมาแล้ว เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เวลาเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นมนุษย์

มนุษย์มีกายกับใจ เวลาเขาพยายามหาความสุขกัน ความสุขทางโลกๆ สิ่งนั้นใครๆ ก็หาได้ แต่ความสุขทางใจ ความสุขการหลุดพ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขมันมีแต่ในพระพุทธศาสนานี้เท่านั้น ลัทธิศาสนาอื่นเขาเชื่อของเขา เขาเชื่อการพยากรณ์ของพระเจ้าของเขา เขาเชื่อการบูชา บูชายันต์ต่างๆ เขาเชื่อของเขาอย่างนั้นไง

แต่ความเชื่อของเรามันก็เป็นความเชื่อเหมือนกัน เวลาความเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศรัทธาความเชื่อ ต้องมีศรัทธาความเชื่อก่อน พอมีศรัทธาแล้วมันจะค้นคว้ามันจะแสวงหา เวลาแสวงหาขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนาบารมีของคนมากน้อยแค่ไหน ถ้าคนมีอำนาจวาสนามาก เวลาได้ยินชื่อ เวลาอนาถบิณฑิกเศรษฐีไปเยี่ยมเพื่อนเห็นเขาทำครัวกันมากมายมหาศาล

“เขามีกานอะไรกัน”

“โอย! ยังไม่รู้หรือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว”

แค่ได้ยินคำว่า “พุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว” เขานอนไม่หลับเลยนะ เขานอนไม่ได้เลย ก่อนอรุณขึ้นเขาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน นี่ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนแล้วนิมนต์เลย ให้ไปฉันที่บ้านของตนเหมือนกัน นี่พูดถึงว่าถ้าคนที่จิตใจเขาเป็นบุญกุศลนะ เวลาเขาแสวงหาของเขา เขาตั้งใจของเขา เป็นประโยชน์กับเขา กับเขาไง

แล้วเราล่ะ เราตั้งใจของเรา เรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็เห็นมาตั้งแต่เด็กแต่เล็ก พอโตขึ้นมาถ้าใครอยู่ทางโลกเขามีครอบครัวของเขา เขานับถือพระพุทธศาสนาของเขา เขาก็ทำให้ครอบครัวของเขามั่นคง ครอบครัวของเขาอบอุ่น เพราะมันมีหน้าที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้วฆราวาสธรรม กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เรามีสติปัญญาของเรา เราทำสิ่งใดได้เพื่อความสงบเพื่อมีในสังคมสังคมสงบร่มเย็นสมณะชีพราหมณ์จะได้ประพฤติปฏิบัติ

ถ้าเรามีกำลังมีความสามารถ เราเสียสละทานของเราเพื่อประโยชน์กับสังคมรอบข้าง ถ้าสังคมรอบข้างขึ้นมา ในบ้านในตระกูลของเราก็มั่นคงขึ้นมา ทำสิ่งใดมีความผิดพลาด เราฝากบ้านฝากเรือนไว้กับสังคมรอบข้างได้หมดเลย ถ้าจิตใจเราเป็นธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมาตั้งแต่สังคมโลก สังคมโลกให้มีเมตตาต่อกัน เวยมระงับด้วยการไม่จองเวร ให้อภัยต่อกันให้ต่าง ๆ ต่อกัน สังคมร่มเย็นเป็นสุขมานี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็มองมาตั้งแต่เด็กแต่เล็ก แต่ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว เวลาคนชั่วขึ้นมา มันก็เอารัตเอาเปรียบของมันในสังคมทุกสังคมทั้งนั้น ถ้าเราเห็นสิ่งนั้นมันก็เป็นเรื่องของเขา เป็นเรื่องของสัตว์โลก เป็นเรื่องเป็นเวรเป็นกรรมของเขา

เราทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นไป เรามาวัดมาวา เราจะมาประพฤติปฏิบัติ เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราปฏิบัติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะ เห็นใหม่ ธรรมและวินัย สิ่งใดชั่วสิ่งใดไม่ดีไม่งามไม่ควรทำ ถ้าไม่ทำแล้วจะสิ่งใดให้มันดีงาม ดีงามขึ้นมา ถ้าด้วยคนเขามีอำนาจวาสนาบารมีทำสิ่งใดจิตใจมันก็พลอยคล้อยตาม

แต่ถ้าคนคือคนดำนขึ้นมา เวลากิเลสมันหนามันพั่งใคร มันไม่เคยพั่งใครทั้งสิ้น ถ้ามันไม่พั่งใคร ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็บอกว่าสิ่งนั้นจะทำให้ขัดสน จะทำให้ตัวเองไม่มีความสุขใจ เวลาขอศีลก็ขอศีล ๔ สุราเอาไว้ก่อน สิ่งต่างๆ ก็คิดไปของเขา แต่ถ้าคนเขาเป็นศีลเป็นธรรมในหัวใจของเขา เขาไม่ทำตลอดเลย มันเป็นอัตโนมัติในใจของเขาเลย ถ้าเขาเป็นคนที่มียอำนาจวาสนา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วสิ่งใดที่มันขัดมันแย้งกับหัวใจของตน มันว่า สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องการขัดแย้งกับกิเลสของตน

ถ้ากิเลสของตนมันยิ่งใหญ่ เวลามันยิ่งใหญ่ขึ้นมามันจะทำตามชอบใจ ถ้าทำตามชอบใจมันก็ทำตามกิเลสใจ ทำตามชอบใจของมัน ถ้ามันชอบใจสิ่งใดสิ่งนั้นถูกต้องดีงามทั้งสิ้น ถ้าสิ่งใดที่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันขัดมันแย้งกับกิเลสใจ เวลามันขัดมันแย้งกับกิเลสสิ่งนั้นไม่ใช่ธรรมและไม่ใช่วินัย ถ้าเป็นธรรมเป็นวินัยเป็นตามความพอใจของตน ถ้าตนพอใจสิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย ถ้าไม่พอใจของตนสิ่งนั้นเจือปนมา

นี่มันขัดมันแย้งไปทั้งนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าทำตามใจตน ถ้าทำตามใจชอบ ทำตามใจชอบก็ทำตามกิเลส

แต่ถ้ามันจะเอาความจริง ความจริง เห็นใหม่ เราจะมาประพฤติปฏิบัติ เราต้องการความจริงตามธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมเนียมไว้แล้ว เวลาพระมาบวช บวชเป็นพระขึ้นมาเมื่อปี ๒๒๗ ปี ๒๒๗ ทำสิ่งใดไม่ได้เลย ทำสิ่งนั้นเป็นอาบัติ เป็นอาบัติขึ้นมาถ้ามีความผิดพลาด คนเรามีความผิดพลาด เราก็จะปลงอาบัติ ปลงอาบัติเพื่อการประพฤติปฏิบัติของเราให้มันถูกต้องดีงาม

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลเป็นพื้นฐาน จะทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบระดับเข้ามา ถ้าใจมันสงบระดับเข้ามามันชนะกิเลส

ทำตามใจชอบๆ ถ้ามันชอบใจสิ่งใดทำสิ่งนั้น ถ้าทำตามใจชอบมันก็เป็นเรื่องกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันเป็นความพอใจ เป็นการคาดการหมายทั้งนั้น มันเป็นการคาดหมาย มันไม่เป็นความจริง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง จริงตั้งแต่ไหน จริงตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลากิเลสต้นหาความทะยานอยากตั้งแต่โคตรแต่เหง้าของกิเลสเลยนี้ทำลายหมด

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราอีกไม่ได้เลย”

แล้วเวลามาร ครอบครวัของมารมันก็เห็นหมดใจ ตั้งแต่พญามาร ลูกหลานของมาร ชำระล้างมาทั้งครอบครวัของมาร ถ้าครอบครวัของมาร มันสิ้นกิเลสไปแล้ว มันจะเข้ามาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้อีกเลย ถ้าไม่เข้ามาแล้วมันสะอาดบริสุทธิ์ มันมีความสุขมีความจริงในใจ ถ้ามีความสุขความจริงในใจอันนั้น คนที่จะเข้าถึงสัจจะความจริงอันนั้นมันก็อยู่ที่จิตนิสัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสธรรมขึ้นมาแล้วทอดธุระเลยนะ “จะสอนคนได้อย่างไร จะสอนคนได้อย่างไร” นี่เส้นผมบังภูเขา มันเป็นเรื่องในใจของตน มันเป็นเรื่องความรู้สึกนึกคิดอยู่ที่จิตใต้สำนึก อยู่ที่ภวาสวะ อยู่ที่ภพ อยู่ที่จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนั้นด้วยความไม่รู้ ด้วยความมืดบอดมันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

แต่เพราะอวิชชาขยาดในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจจะความจริงอันนั้นใช่ใหม่ ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงอันนั้นมันได้ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไก่อ้วแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา ฟองอวิชชาๆ เปลือกไข่เป็นฟองอวิชชา

ดูสิ เวลาจิต สัมกับเปลือกส้มไง เวลาซื้อส้มมา ส้มมันก็ต้องมีเปลือกส้มมาด้วย ซึ่งผลไม่มันก็มีเปลือกผลไม่มาด้วย เวลากลับมาถึงบ้าน เราก็ปอกเปลือกปอกผลไม่นั้นปอกทิ้งไป เราเอาแต่เนื้อของมัน

แต่นี้ก็เหมือนกัน “โอ๊ย! หัวใจๆ ใครจะไปรู้ ใครจะไปเห็น ใครจะไปจับมันได้ ใครจะไปปอกมันได้ ใครจะรู้ได้อย่างไร”

พูดออกไปมันก็อนุมาณเอาจากข้างนอกทั้งสิ้น เวลาอนุมาณจากข้างนอกขึ้นไปก็ว่าธรรมรู้วินัย เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว ถ้ามีการโต้แย้ง โต้แย้งกันก็มีความขัดความแย้งกันในธรรมะอันนั้น แต่ความจริงในใจมันก็ไม่เกิดขึ้นไง เวลาไม่เกิดขึ้นนี้อยากจะประพุดติปฏิบัติ เวลาอยากจะประพุดติปฏิบัติก็ปฏิบัติแบบสังคมแบบโลก แบบสังคมแบบโลกเพราะอะไร เพราะโลกคือเราไง โลกทัศน์ จริตนิสัย โลกคือเรา คือความรู้ความเห็นของเราเราปฏิบัติของเราไป

ถ้าปฏิบัติของเราไป เราใช้สติปัญญาที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษามาหมดแล้ว ในพระไตรปิฎกเราก็ใคร่ครวญมาแล้ว เวลาศึกษานักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เปรี๊ยะธรรม ๑ ประโยค ๒ ประโยค ๓ ประโยค ถึง ๙ ประโยค ก็เข้าใจหมดแล้ว แล้วขยายความย่อความได้ทั้งสิ้น

ถ้าขยายความย่อความได้ทั้งสิ้นมันก็อยู่ที่สติ อยู่ที่อำนาจวาสนาของตน เพราะถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมามันขยายความย่อความธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เห็นดีงามไปหมด ถ้ามันเห็นดีงามไปหมด ดูลิ โดยทั่วไปในสังคมทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว เวลาพระที่เวลาเขาทำความผิดพลาด เวลาพระที่เขาแอบกินเหล้าเมายากัน มันก็รู้ว่ามันผิด ทำไมไม่มีสติสามารถยับยั้งการกระทำของตนได้ นี่ไง ขณะที่เขาทำของเขา นี่พูดถึงว่าเวลากิเลสมันออกฤทธิ์

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เวลาธรรมะเวลาจิตใจของเราดีงามขึ้นมา เราก็เห็นดีเห็นงามกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราทำตามใจชอบมันยึดขัดข้องไปหมด จะทำอะไรมันก็ไม่ประสบความสำเร็จสักที ถ้าทำตามความพอใจของตน

หมาขี้เรื้อน เวลาเป็นหมาขี้เรื้อนขึ้นไป ถ้ามันคันที่ไหน มันเกา มันหายคันมันก็ว่าถูกต้องดีงาม พวกหมาขี้เรื้อน

ถ้ามันเป็นความจริง ๆ ขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นความจริง เวลามันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจมันคืออะไร คือสมาสมาธิใจ ชณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้ามันทำความสงบระงับเข้ามาได้

แต่ความสงบระงับเขายังไม่มีสติปัญญาสามารถรู้ได้ว่าเป็นสมาธิหรือไม่เป็นสมาธิ แต่ถ้ามันทำของเขาไม่ได้ขึ้นมา แค่ทำสมาธิก็ทำไม่ได้ แต่เวลาใช้สติปัญญาของเขาไป เขาตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นดีเห็นงามไปหมดไป พอเห็นดีเห็นงามไปหมดจิตใจมันโน้มหน้าไปทำตามใจชอบ ถ้ามันชอบใจขึ้นมามันก็เป็นธรรม ๆ เพราะอะไร เพราะมันแยกมันแยกได้ มันวิเคราะห์วิจยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ตั้งบาลีมาแล้วก็แยกแยกอธิบายความ อธิบายความอธิบายไปทำไม

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาให้ประพฤติปฏิบัติ ศึกษามาให้แก้ไขกิเลสในใจของตน ไม่ได้ศึกษามาแล้วถือว่าเป็นความรู้ของตน แล้วจะเอาไปอวดจะเอาไป

เทียบเคียงกับใคร ก็เลสขงตนทำไมไม่ดู เพราะธรรมนั้นก็ชี้เข้ามาที่ใจนั้นแหละ ธรรมนั้นก็ชี้เข้ามาที่หัวใจของตน ถ้าชี้เข้ามาที่หัวใจของตนมันก็ต้องเห็นสักจะเห็นความจริงสิ

ถ้าเห็นสักจะความจริงขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นสักจะความจริงขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักขุ แสดงกับใคร เลื่อนกะ อุทกดาบส อาหารดาบส จะแสดงธรรมกับอุทกดาบส อาหารดาบสก่อน เพราะเคยไปศึกษากับเขา เขาได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ แสดงว่าจิตใจของเขามั่นคง จิตใจของเขามีหลักมีเกณฑ์ ถ้าแสดงธรรมไปแล้วเขามีความสามารถที่อาจจะแหงทะลุได้ แต่เสียดายเขาก็ตายไปเสียแล้ว เขาเพิ่งตายไปเมื่อวานนี้เอง

เล็งญาณไปจะเอาใครก่อน ก็เอาปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์เพราะอุปัฏฐากอยู่ ๖ ปี ได้ทำความสงบของใจ ได้ทำความสงบของใจเข้ามา ได้ทำบาทฐานของใจ ได้มีหลักมีเกณฑ์ ได้มีความคุ้นเคยต่อกัน เวลาแสดงธรรมมีความเข้าใจต่อกัน

เวลาจะไปแสดงธรรมกับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ด้วยความเห็นของโลก ความเห็นของโลก อุปัฏฐากอยู่ ๖ ปี อยู่ ๖ ปี ขึ้นมา มุมนะบากบั่นมาก แล้วมีความเชื่อ ความเชื่อของพราหมณ์ ความเชื่อของสังคมในสมัยนั้น สมัยนั้นที่เขาแสวงหากันอยู่ เขาต้องทำทุกรกิริยา

ไอ้โยคะๆ นี่แหละ ทำทุกรกิริยาขึ้นมา เขาทำได้มากกว่า โยคะในปัจจุบันนี้เขาเอามาเพื่อสุขภาพกาย แต่ในสมัยโบราณเขาทำแล้วทำมันมากกว่านั้น ทำให้สิ้นกลิ่น ทำไอ้! ร้อยแปด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาหมดแล้วทั้งสิ้น แต่ทำมาแล้วทำทุกรกิริยาอยู่ ๖ ปี แล้วพิจารณาแล้วมันไม่ใช่ทาง อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค พิณ ๓ สาย เทวดามาทำเป็นคตธรรม สุดท้ายแล้วพิจารณาของท่านต้องกลับมาฟื้นฟูร่างกาย ฟื้นฟูร่างกายก็ไปฉันอาหารของนางสุชาดา ไปฉันอาหารของนางสุชาดา ปัญจวัคคีย์เห็นเข้า “สมณะกลับมาอีกมากกลับมาเรื่องโลก” นี่ความเห็นของโลก กลับมาแล้วแสดงว่าไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ ละทิ้งไปๆ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะไปแสดงธรรม เล็งญาณ อาหารดาบส อุทกดาบสก็ตายไปเสียแล้ว เหลือแต่ปัญจวัคคีย์ก็จะไปเอาปัญจวัคคีย์ก่อน ไปถึง เขาบอกรัดกันเลย

ว่าไม่ต้อนรับ แต่สุดท้ายด้วยอำนาจวาสนาของตนเพราะได้สร้างบุญกุศล ได้อุปัฏฐากมา ๖ ปี เหมือนกัน ในอดีตชาติได้สร้างสมบุญญานิการมาเหมือนกัน ถ้าไม่ได้สร้างบุญญานิการมาจะไม่ได้เกิดมาเป็นสหชาติ ไม่ได้อุปัฏฐากเจ้าชายสิทธัตถะ ไม่ได้รับการแสดงธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพอัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มัชฌิมาปฏิปทาฯ มัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลางคือทางเดินของพระพุทธศาสนา แล้วทางเดินพระพุทธศาสนา มรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ ดำริชอบ สมาธิชอบ ความชอบธรรม สิ่งที่มีความชอบธรรมสมบูรณ์แบบ พอสมบูรณ์แบบ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พิจารณาตามไปด้วยสติด้วยปัญญาของ พระอัญญาโกณฑัญญะแทงทะลุมีดวงตาเห็นธรรม

เพราะมันสมบูรณ์ด้วยมรรค ๘ สมบูรณ์ด้วยมรรค ๘ เห็นไหม นี่แสดงธรรมถ้ามันมีสติ มีปัญญาขึ้นมาเป็นความจริงนี่แทงทะลุไป

แต่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเดี๋ยวนั้นนักธรรมโท นักธรรมตรี นักธรรมเอก เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาบาลีมา เวลาทำแล้วตัวเองไม่ได้ผลตามนั้น สมาธิก็ไม่ต้องไม่จำเป็น สมาธิยังทำไม่ได้ ถ้าสมาธิทำไม่ได้ มรรค ๘ บางสำนักเขาเขียนหนังสือเลย มรรค ๖ ก็ได้ มรรค ๗ ก็ได้

มรรค ๖ มรรค ๗ มันไม่ใช่มรรค ๘ มันจะเป็นไปได้อย่างไร มรรค ๖ มรรค ๗ เขาบอกสมาธิก็ไม่จำเป็น ใช้ปัญญาไปเลย แล้วใช้ปัญญาไปปัญญามันก็ไม่ตรรกะ มันไม่เป็นปรัชญา มันก็เป็นเรื่องโลกไถ มันก็เป็นเรื่องสมมุติ มันก็เป็นเรื่องจินตนาการความคิดนี้แหละ แล้วมันเป็นไป พอมันเป็นไปอธิบายกันปากเปียกปากแฉะ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันขัดมันแย้งกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับพระอานนทฺ์นะ “อานนทฺ์ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

เราเป็นชาวพุทธ เรามีศรัทธาความเชื่อแล้วมาบวชในพระพุทธศาสนา แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันไปขัดแย้งกับข้อเท็จจริง ไปขัดแย้งกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขัดแย้งกับธรรมและวินัยมันจะเป็นความจริงไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ แต่ตัวเองก็เคลมกัน เคลิบเคลิ้มกันไปอย่างนั้น มันเป็นเรื่องโลกๆ แล้วถ้าเรื่องโลกมันเป็นเรื่องโลก นี่ไง ถ้ามันไม่ใช่มรรค ๘ มันเป็นไปได้ แต่เขาก็ว่าของเขาเป็นไปได้

เพราะมีความเป็นไปได้อย่างนั้น เพราะมีความเห็นโดยสมุทัย มีความเห็นโดยครอบครัวยของมาร อวิชชาคือความไม่รู้ เพราะความไม่รู้อย่างนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติไปเขามีคุณธรรม เขามีธรรมของเขา เขาตั้งของเขาขึ้นมาเอง เพราะอะไร เพราะมันบิณฑเบียนมาจากมรรค ๘ บิณฑเบียนมาตั้งแต่สัมมาสมาธิ บิณฑเบียนมาตั้งแต่ความจริง มันไม่เข้าสู่ความจริงทั้งสิ้น พอไม่เข้าสู่ความจริงเห็นใหม่ พระอรหันต์ก็กลับมาเกิดใหม่ได้

ในฝ่ายมหายานเขาบอกพระอรหันต์จะเกิดก็ได้ จะไม่เกิดก็ได้ ถ้ามันจะเกิดก็ได้มันก็มีอวิชชา มันมีอวิชชาความไม่รู้มันถึงเกิด แล้วถ้ามันเป็นพระอรหันต์มันดับนี้สมุจเฉทปหาน ไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา มันทำลายอวิชชาหมดสิ้นมันถึงเป็นพระอรหันต์ได้ ถ้าพระอรหันต์ยังกลับมาเกิดอีก มันจะเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร มันกลับมาเกิดอีกไม่ได้ แต่เขาบอกเกิด มหายานก็เชื่ออย่างนั้น

แล้วเราศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่แล้วพระเราที่จะประพฤติปฏิบัติในสังคมเถรวาทเราในประเทศไทย ถ้ามันมีครูบาอาจารย์ที่ดี เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็มีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่าง เวลามันไม่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่าง การศึกษาเดี๋ยวนี้โลกมันเจริญขึ้น การสื่อสารมันเจริญขึ้น ศึกษาของมหายาน เว่ยหล่าง พวกเซน ศึกษาปากเปียกปากแฉะทั้งสิ้น ปากเปียกปากแฉะมันศึกษามาเป็นโหวหารัง พุดเอาเท่าไร พุดแล้วแหม! มันดูเท่ามาก หิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ สิ่งที่พุทธโรมันเป็นความสะอาดสบายสงบ แหม! พุดเท่าแต่มันไม่มีความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงๆ มันศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ สิ่งของมันจะเป็นไปได้ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาทางโลกๆ นี่โลกียปัญญา ปัญญาของเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าโลกียปัญญา โลกียปัญญาศึกษามาจากสามัญสำนักของมนุษย์ ถ้าสามัญสำนักมันเรื่องโลกไ
มันเรื่องโลก

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาเวลามันจะ
เกิดขึ้นถ้าทำความสงบของใจเข้ามาได้ ถ้าใจสงบได้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ทำไมธรรมชาติของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐาน
ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้ามีสมถกรรมฐานถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

สมถกรรมฐานเวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจที่ควรสงบระงับขึ้นมามันคิดว่าความ
สงบระงับเป็นนิพพาน ความสงบระงับเป็นนิพพานนะ เพราะอะไร เพราะถือว่าสมาธิไม่จำเป็น
สมาธิไม่ต้องทำ ใช้ปัญญาไปเลย เพราะปัญญานี้เป็นการชำระล้างกิเลส เวลาปัญญามันเกิดขึ้น
มาแล้วมันเกิดสัญญาอารมณ์ อารมณ์ที่คาดหมาย เวลาคาดหมายมันเว้ง มันว่าง นี่กิเลส อุปกิเลส

เวลากิเลส กิเลสอย่างหยาบๆ เราเห็นกัน ดูลิ เวลาเราโลก เราโกรธ เราหลง ความโลก
ความโกรธ ความหลง เวลามันเกิดขึ้นมา เราารู้ได้ว่ามันเป็นกิเลส

แต่คนที่มีอำนาจวาสนาเวลาทำความสงบของใจเข้ามา อุปกิเลส กิเลสอันละเอียดความ
ว่าง สว่างไสว เว้งว่าง อุปกิเลสทั้งนั้น กิเลสทั้งนั้น แต่บอกไม่ต้องทำสมาธิ ไม่ต้องทำสมาธิ พอ
มันไปเจอความเว้ง ความว่าง ความว่าง มันบอกนั้นนิพพาน แล้วนิพพานจะกลับมาเกิดอีกก็ได้
จะไม่เกิดก็ได้ ไม่เกิดก็มันกดไว้

เวลาดูถูกกรรมฐานนะ สมถกรรมฐานทุก໑໑ นี่หีนทับหญ้า หีนทับหญ้า ถ้ามันทับหญ้า ทับ
หญ้าไว้ นั่นนะ เริ่มต้นกิเลสมันเบาบางลง ถ้ากิเลสเบาบางลงสุขภาพกาย สุขภาพจิต ถ้า
สุขภาพจิตที่มันเข้มแข็ง มันแข็งแรงขึ้นมา มันจับต้องจิตมันได้ ถ้าคนที่ภาวนาเป็นนะ
สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือสัมมาสมาธิ สมาธิเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป เวลามันเป็นไป เวลาพวก
อภิัญญา รูปฌาน อรูปฌาน เวลาเขาขึ้น เขาถอยของเขา เวลาเขารักษาของเขา สิ่งต่างๆ ที่มัน
เกิดขึ้นมา มันทำของมันได้ คนที่ภาวนาเป็นเขารู้ทั้งนั้น เป็นมิจฉาสมาธิ เป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าเป็นมิจฉาสมาธิ เห็นไหม มิจฉาๆ มิจฉามันเป็นสมาธิแต่มันไม่มีสติปัญญาสามารถควบคุมได้ ถ้าไม่สามารถควบคุมยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ เพราะมันเป็นสมาธิแล้วสมาธิเป็นผู้วิเศษเป็นผู้ที่ตัวเองมีคุณวิเศษมีความสามารถ ถ้ามีความสามารถต่างๆ สิ่งต่างๆ เห็นไหม มันเป็นคนพวกเกจิอาจารย์ เวลาเกจิอาจารย์ถ้าจิตเป็นสมาธิดี ๆ เวลาเขากำหนดรู้สิ่งใด เขากำหนดรู้ของเขาได้ เวลาจิตเขาเสื่อมขึ้นมา กำหนดรู้แล้วมันก็เป็นการคาดหมาย มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นมันเป็นมิจฉาสมาธิหรือสัมมาสมาธิ

สิ่งต่างๆ เห็นไหม เวลาพูดถึงมรรคก็เอามรรค ๗ สมาธิไม่จำเป็นก็ได้ เวลาปัญญาขึ้นมางานคือเราทำเอง ของเราเอง มันเป็นการคาดการณ์ทั้งสิ้น เป็นการคาดการณ์โดยที่จิตใจอ่อนแอ จิตใจของคนที่ไม่ใช่อานาจาสนา

ถ้าจิตใจที่มีอานาจาสนานะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านเป็นสมาธิก็ว่าเป็นสมาธิ ไม่เป็นสมาธิก็ไม่เป็นสมาธิ หลวงปู่เสาร์ท่านพูดประจำ **“ทำให้มันดู มันยังไม่ทำเลย แล้วจะไปสอนอะไรมัน”** แต่หลวงปู่มั่นท่านสร้างอานาจาสนาของท่านมา ท่านเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ท่านต้องการพยายามฟื้นฟู พยายามสร้างธรรมทายาทของท่าน เวลาท่านปฏิบัติของท่านไปสมบุกสมบันของท่านไป มันมีความรู้จริงเห็นจริงในใจของท่าน มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณของท่านบันลือลือลั่น

หลวงตาพระมหาบัวเวลาของท่าน ท่านศึกษาธรรมะของท่าน เวลาท่านบวชใหม่ ๆ ๗ พรรษา ท่านบอกเลย เวลาเห็นอุปัชฌาย์อาจารย์ปฏิบัติอยู่ ท่านศึกษาอยู่ ท่านก็เป็นวัดบ้าน เวลาเป็นวัดบ้าน เห็นเขาศึกษาประพฤติปฏิบัติอยู่ก็ไปตามอุปัชฌาย์ว่า

“ปฏิบัติอย่างไร อยากจะปฏิบัติบ้าง”

อุปัชฌาย์ก็บอกว่า “เรากำหนดพุทโธ หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ ให้ทำแบบนี้เรื่อยไป”

ท่านศึกษาของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านบอกภายใน ๗ ปี นั้นทำจิตสงบได้ ๓ หน ๓ หน ๗ ปี พอ ๗ ปี ได้ ๓ หน แสดงว่าท่านทำสมาธิได้ ท่านทำสมาธิเป็น ท่านเรียนถึงมหาท่าน ตั้งใจของท่านไว้ว่า ถ้าเรียนถึงสอบ ๓ ประโยคได้ จะออกประพฤติปฏิบัติ ท่านตั้งเป้าตั้ง ปฏิญาณของท่านไว้ เวลาท่านจะออกปฏิบัติขึ้นมา นี่เรียนมาเป็นถึงมหาเวลาจะศึกษาขึ้นมา เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าทำบุญกุศลแล้วได้ไปสวรรค์ ก็อยากจะ ไปสวรรค์ เวลาศึกษาต่อไปมันละเอียดลึกซึ้งขึ้นมา สวรรค์ ๖ ชั้น พรหมต้องเกิดบนสวรรค์แล้ว ไปเกิดบนพรหม อ้อ! พรหมมันละเอียดลึกซึ้งกว่า อยากจะไปเป็นพรหม ศึกษาต่อไป โอ้ย! นิพพาน นิพพานไม่กลับมาเกิดในวิภวัญจะ อยากไปนิพพาน

ศึกษาไปนิพพาน ศึกษาเข้าใจทั้งนั้น ศึกษา เห็นไหม นรก สวรรค์ ศึกษาเพราะธรรมวินัย มันมีของมันอยู่อย่างนั้น จะเชื่อ ไม่เชื่อ นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ที่มันเชื่อ มันเชื่อแล้วมันอยากทำ แล้วเวลาศึกษาอยู่ ๗ ปี ทำความสงบของใจได้ ๓ หน สมาธิทำได้ สมาธิในตำราก็มีอยู่แล้วนั่น เป็นชื่อของสมาธิ เวลาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธขึ้นมา กว่าที่มันเป็นไปได้อันนั้น อยากได้อะไรดี พอเป็นไปแล้วมันก็อยาก อยากก็ไม่ได้อีก ไม่ได้ก็พอทำไป พอปล่อยไป วาง ขึ้นมา มันเป็นมัจฉิมาปฏิบัติมันสมดุคเป็นอีก พอเป็นอีกก็อยากได้อีกเพราะคนยังมีกิเลสอยู่ คนยังทำอะไรไม่เป็นไง

ฉะนั้น เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติตั้งเป้าจะต้องไปหาหลวงปู่มัน เวลาไปหาหลวงปู่มัน พอไปหาหลวงปู่มัน “มหา มหาหมาหาอะไร มาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม มรรคผลนิพพาน ไม่ได้อยู่ที่ใดทั้งสิ้น มรรคผลนิพพานอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก”

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ เพราะองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทำทุกกริยาอยู่ ๖ ปี เวลาจะเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เป็นความจริงในใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชา ออกมา

สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงในใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาแล้วมันเข้าใจ ทั้งสิ้น เพราะศึกษาจนเป็นมหา แต่เวลาไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันบอก

“นิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ในใจของสัตว์โลก ถ้าจะประพฤติปฏิบัติให้คิดว่าเข้ามาที่ในใจของตน สิ่งที่มาได้เรียนเป็นมหานี้มา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ เกิดใส่ศีรชะไว้ เกิดใส่ศีรชะไว้ แล้วใส่ในลิ้นชักสมองไว้ ลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา ถ้าออกมาในการประพฤติปฏิบัติมันจะเตะ มันจะถีบกัน”

นี่เป็นคำพูดของกรรมฐาน มันจะเตะ มันจะถีบกัน มันจะสร้างภาพไป มันจะหลอก มันจะลวงไป มันจะทำให้ผิดพลาดไป

นี่ถ้ามันเป็นจริงนะ แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไป ถึงเวลาเป็นจริงเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันจะมาจับกันพอดีระหว่างข้อเท็จจริงในใจกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ มรรค ๘ มรรค ๘ นี่ถ้ามันจะสมบูรณ์แบบอย่างไร ถ้าเป็นสมาธิก็รู้ว่าเป็นสมาธิ เวลาเป็นมหาอยู่ เรียนอยู่ ๗ ปี ทำสมาธิได้ ๓ วัน สมาธิก็รู้ว่าสมาธิ แต่ยังไม่เคยยกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่เคยทำให้มันได้ความเป็นจริง ถ้ามันไม่ได้ความเป็นจริงมันจะรู้ต่อหน้าไปได้อย่างไร แล้วศึกษามาก็รู้อยู่แล้วว่ามันเป็นอย่างไร มันสร้างภาพได้ทั้งนั้นทั้งสิ้น เวลาลวงปู้มันท่านบอกเลยวางให้หมด แล้วทำความเป็นจริงอันนั้น ถ้าตามความเป็นจริงอันนั้นนะ

เริ่มต้นเพราะท่านมาจิตมันเสื่อม จิตมันเสื่อม ถ้าให้ชวนชวายแล้วจิตนี้มันเปรียบเหมือนเด็ก ๆ มันเปรียบเหมือนเด็กน้อย เด็กน้อย เห็นไหม พี่เลี้ยงมันมันต้องให้อาหารใช้ไหม ถ้าเด็กมันคือมันกิ่งอแงของมัน นี่เหมือนกันมันคือมันก็เรื่องของมัน ให้ท้องพุทโธไว้ ท้องพุทโธไว้ พุทโธคืออาหารของมัน ถ้าอาหารของมัน ถึงเวลาแล้วถ้ามันหิว มันกระหาย มันต้องกลับมาเอง แต่ถ้าเราพยายามจะดิ้นรนจะไปค้นคว้าหามัน เพราะมันเสื่อม มันเสื่อมมันไม่ยอมลงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ดิ้นรนไปอย่างนั้น เวลาจิตมันเสื่อม

ท่านบอกเวลาไป ไปจิตมันเสื่อมพอดี ท่านก็ให้กำหนดหายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี้โก ทั่ว ๆ ที่ตอนนั้นท่านบอกว่าท่านกำหนดดูเฉย ๆ เพราะศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยสติด้วยปัญญา ใช้สติปัญญาใคร่ครวญไป ใคร่ครวญไป เวลาถึงแล้วเวลามันเสื่อมจับต้องอะไรไม่ได้เลย ท่านถึงกลับมากำหนดพุทโธ ๆ ๆ ๓ วันแรกอกแทบแตก

นี่ไง พอมันเสื่อมไปแล้ว มันพาลแล้ว มันทำลายทั้งสิ้น พยายามทำขึ้นมาๆ ทำขึ้นมาจนสุดท้ายมันก็เป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงขึ้นมา พุทโธๆๆๆ เวลามันเข้ามา มันสงบเข้ามาเรื่อยๆ สงบเข้ามาเรื่อยๆ สงบเข้ามาเรื่อยๆ ที่มันทุกข์มันร้อนคนจิตเสื่อมนี้มันรู้ว่ามันจะทุกข์ร้อนขนาดไหน เวลามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา มันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามา พยายามชวนชวายเป็นของ ท่าน พยายามชวนชวายเป็นของ ท่านทำขึ้นมาให้มันเป็นจริง

มันมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เห็นใหม่ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเข้าใจทั้งสิ้น แต่เวลาเทียบเคียง เวลาเราอยากได้ เวลามันเป็นไป มันสร้างภาพทั้งนั้น มันจะเป็นความทุกข์ความยากใจ หลวงปู่มั่นท่านถึงบอกเลยบอกว่าให้เก็บวิธีการสิ่งที่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าคาด อย่าหมาย อย่าเทียบ อย่าเคียง อย่าคิดว่าเราจะเข้าใจอย่างนั้น เราจะมีความเห็นอย่างนั้น ให้ใส่กุญแจลั่นกุญแจมันไว้ ใส่ลิ้นชักแล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา แล้วกลับมาพุทโธๆๆ ทำงานของเราทำงานของเรา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ของกรรมฐาน ท่านได้สร้างธรรมทายาทมาก แต่เวลาเป็นความจริงๆ ขึ้นมา ท่านให้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง การศึกษามา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ สาธุเลยนะ องค์หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ท่านเคารพบูชามาก เคารพบูชาเพราะอะไร เวลามันประพฤติปฏิบัติ พอมันได้ตามความจริงขึ้นมา มันสะท้อนเลื่อนลั่น มันสะท้อนไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมันสะท้อนไปในพุทธะในหัวใจนั้น

เวลาจิตสงบแล้วให้ฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะใช้ปัญญาได้หรือไม่ นี่ไง เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่ปัญญา จิตสงบแล้วเป็นสมาธิสมาธิ เวลาเป็นสมาธิหันทับหญ้า หันทับหญ้าเขาก็ทับไว้เพื่อมีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ ให้มีโอกาสได้วิปัสสนายกขึ้นสู่ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากจิต เกิดจากจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดจากจิตที่ขี้ทุกข์ขี้ยาก เกิดจากจิตที่ไม่มีอำนาจวาสนา เกิดจากจิตที่มีแต่ความพลั้งเผลอ เวลามันพิจารณาของเราให้

มันตั้งมันขึ้นมา เวลาตั้งมันขึ้นมาสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาในอะไร

นี่ไง เวลาท่านพิจารณาของท่าน เวลาพิจารณาไปแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน ถึงเวลาคั้น นั้นนั่นสมาธิ พอเริ่มนั่งไป นั่งไป มันเริ่มต่อรอง มันอยากจะเลิก อยากจะอะไร “เอ๊ะ! ถ้าอย่างนี้ ต้องนั่งตลอดรุ่ง” เวลานั้นนั่งตลอดรุ่งไป เห็นไหม มันเป็นปัจจุบัน เวลาสิ่งต่างๆ นั่งตลอดรุ่งไปด้วย สัจจะด้วยความจริงด้วยจิตนิสัย จิตนิสัยของคนมันจริง เรามาประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำมาขนาดไหน เวลาอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นนะ หลวงปู่มั่นท่านพูดถึง ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากในการดำรงชีพ ความทุกข์ความยากในความเป็น พระ

ในความเป็นพระ พระกรรมฐานจะไปที่ไหนแล้วสังคมเขายังไม่ยอมรับ มีแต่ความบีบคั้น แล้วสิ่งต่างๆ ทางโลก ทางโลกคือปัจจัยเครื่องอาศัยก็ขาดแคลน ในการปฏิบัติครูบาอาจารย์ที่ท่านจะสั่งสอนก็ขาดแคลน จะไปฝึกหัดไปเปิดตำรับตำราขึ้นมา คอยค้นคว้าขึ้นมาได้ด้วยอำนาจ วิชาของตน เวลาท่านต้องการผู้ที่ปรึกษาไปหาหลวงปู่เสาร์ เวลาหลวงปู่เสาร์ปฏิเสธ ก็คิดถึง เจ้าคุณอุบาลี ท่านค้นคว้า ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา

เวลาพระมหาบัวเวลาท่านอุปัฏฐาก นี้อุปัฏฐากได้ฟังธรรมๆ ฟังประสบการณ์ ฟังสิ่งที่หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ท่านยากมา ฟังสิ่งที่หลวงปู่มั่นท่านพยายามชวนชวาย ท่านเอาตัวรอดของท่านมา นั่นมันเป็นอุดมคติ มันเป็นสัจจะ เป็นความจริง มันฟังแล้วมันชื่นใจ มันอยากกระทำ อยากให้มี มรรคมีผล ให้อยากเห็นคุณธรรมอย่างนั้นบ้าง

เวลานั่งสมาธิภาวนาขึ้นมามันถึงชวนชวาย แล้วคนมันเป็นจิตนิสัยที่เอาจริงเอาจัง เวลา นั่งไปแล้วเวลามันมีปัญหาขึ้นมา “อย่างนี้ต้องตลอดรุ่ง” พอตลอดรุ่งเวลาจิตสงบแล้ว จิตสงบมัน ก็มีความสุขของมัน เวลามันคลายตัวออกมาไฟดี ๆ เนี่ย เวทนาเพราะอะไร เพราะตลอดรุ่ง ๒๒ ชั่วโมง เวลาเจอเวทนา จับเวทนา เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าจิตไม่สงบมันพินมันไฟ ทั้งสิ้น พอมันพินมันไฟหายใจเข้าพุท หายใจออกโร พุทโรโว ๆ ต่างๆ ให้จิตสงบเข้ามาจนได้

แล้วท่านใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิก็จับเวทนา พอจับเวทนาขึ้นมาพิจารณา มันพยายามหาเหตุผล หาสาเหตุ หาความจริงเพื่อเอาชนะมัน มันก็สงบเข้ามาได้ๆ เวลามันคลายออกมามันก็เจอพื้นเจอไฟ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า คืบที่ ๑ คืบที่ ๒ เวลามันขาด เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา เวทนาที่มันทุกข์มันยากที่เหมือนกับไฟที่มันเผาเผาอยู่ที่นี่ เหมือนกับที่เขาสุมไฟเผาเราทั้งเป็น เวลาสงบแล้ว โฮ! มันโล่งหมดเลย เดี่ยวก็คลายออกมา พอมันคลายออกมาก็จับเวทนาพิจารณาต่อเนืองไป พิจารณาต่อเนืองไปๆ มันก็ต้องโถมความรุนแรงมากขึ้นๆ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าด้วยสติด้วยปัญญาด้วยอำนาจวาสนา เวลามันขาด ชั้นที่ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ๕ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา

เวลาที่เริ่มประพฤติกปฏิบัติ เวลาไปพิจารณากับเวทนา เวลามันพิจารณาไปแล้ว เวลามันปล่อยเข้ามา มันเข้าสู่ความสงบ มันปล่อยขึ้นมามันปล่อยชั่วคราว เวลาสงบแล้วก็รู้ว่าสงบไป เวลามันคลายตัวออกมา เวลาคนคลายตัวออกมานั่ง ๑๒ ชั่วโมง มันไม่มีอาการรับรู้หรือมันต้องมีอาการรับรู้อยู่แล้ว จิตสงบแล้วสัมมาสมาธิว่าหินทับหญ้า หินทับหญ้ามันพร้อมที่จะเผชิญหน้า พร้อมที่จะค้นคว้า พร้อมที่จะวิปัสสนา ถ้าจิตมันมีอำนาจวาสนาของมัน แต่ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาพอจิตสงบแล้ว เอ๊ย! นี่คือนิพพาน ไม่ทำอะไรเลย นั่นก็หัวตอ

มันออกมาพิจารณาของมันด้วยอำนาจวาสนา เพราะหลวงปู่มันท่านคอยชี้หน้า หลวงปู่มันท่านคอยเป็นแบบอย่าง เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันขาดนี่ขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ นิโรธคือการดับทุกข์ เวลามันดับทุกข์นะ นีอริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก สมุทัยคือกิเลส ลูกหลานของกิเลส นิโรธคือการดับทุกข์ ดับด้วยอะไร จะดับด้วยมรรค งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สมาธิชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ มรรค ๘ อริยสัจ ๔

แต่คนที่ประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาปฏิบัติไม่เป็น เวลาปฏิบัติไม่เป็นเราไม่ต้องมีขณะก็ได้ ไม่มีขณะคือไม่มีนิโรธ มรรค ๗ อริยสัจ ๓ ในวงปฏิบัติเป็นอย่างนี้ไปแล้วหรือ สิ่งที่ว่ามรรค ๗ ก็ได้ มรรค ๖ ก็ได้ นี่มันเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายที่เขาศึกษา เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติพอเป็นพิธี เวลาปฏิบัติพอเป็นพิธีนะ พระพุทธศาสนามันมาตั้งแต่วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนาธุระ คันถธุระมีมาตั้งแต่

ต้น มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ธรรมถึกกับวินัยธรรมเถียงกันเรื่องวินัยน้ำในขันนั้น เกิดเป็นวัชชีบุตร มีการโต้แย้งกันมาตลอด แล้วเวลาโต้แย้งขึ้นไป ธรรมถึก วินัยธรรมมีมาตลอด

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พระทูกองค์ที่บวชแล้วจากอุปัชฌาย์อาจารย์ มีสิทธิปฏิบัติได้ทั้งสิ้น ชาวพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถประพฤติปฏิบัติได้ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น แล้วภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาสามารถบรรลุธรรมได้ทั้งสิ้น มันเป็นสิทธิโดยพื้นฐาน สิทธิในความเป็นมนุษย์ สิทธิของจิตที่จะกระทำ มันเป็นสิทธิ์ ทุกคนมีสิทธิเสมอภาพ ไม่มีใครสูงกว่าใคร ไม่มีใครต่ำกว่าใคร เว้นไว้แต่อำนาจวาสนาของคนสูงต่ำเท่านั้น

เวลาที่มีการศึกษาเขาก็ศึกษาของเขา เขาก็มีสิทธิประพฤติปฏิบัติด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่จะต้องเป็นพระป่าเท่านั้นถึงจะมีการปฏิบัติ ในการปฏิบัติมันมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว เพียงแต่ปฏิบัติแล้วมันจะจริงหรือไม่จริงเท่านั้น ถ้าเวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้วมีการศึกษาถ้าจิตใจคนอ่อนแอ นี่ไง เวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติพอเป็นพิธี เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาของตนไม่มีไง แล้วเพราะมีครูบาอาจารย์ที่ดีที่เป็นแบบอย่างไง ก็เลยมรรค ๗ ก็ได้ มรรค ๖ ก็ได้ มันขัดมันแย้งกับธรรมและวินัย มันขัดมันแย้ง มันไม่เคารพในธรรมและวินัย ถ้ามันไม่เคารพในธรรมและวินัย มันเป็นธรรมวินัยไปไม่ได้ นี่พูดถึงผู้ที่เป็นทางทฤษฎีที่ปฏิบัติพอเป็นพิธี นี่เป็นพิธีของเขาทั้งสิ้น

แต่ในวงกรรมฐานเรา ในวงกรรมฐานว่าเป็นพระปฏิบัติ เวลาหลวงตาพระมหาบัว เวลาท่านศึกษาอยู่ ท่านก็ศึกษา ศึกษาของท่าน ท่านบอก ๗ ปี ทำสมาธิได้ ๓ หน สมาธิท่านก็รู้อยู่ แล้วว่าเป็นสมาธิ มันเป็นจริง สมาธิไม่ใช่มรรค ๗ มรรค ๘ อย่างเขา แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไป มันสมบูรณ์แบบ เวลาพิจารณาตลอดรุ่ง เวลาพิจารณาเวทนา เวลามันขาด เวลาขาดเสร็จแล้วมันเป็นสังขจะจะเป็นความจริง เวลาขึ้นไปรายงานผลกับหลวงปู่มัน

“เอ้อ! จิตนี้มันไม่เกิด ๕ หน ๖ หน หรอกเว้ย มันเกิดหนเดียวเท่านั้นแหละ”

ท่านรับถึงสังขจะความจริงอันนั้น เพราะอะไร เพราะมันเป็นอริยสังข ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธดับทุกข์นี่พาดกระแสะ สิ่งทีมันพาดกระแสะ พอพาดกระแสะขึ้นไปมันมีสังขจะมีความจริงใจ นี่ถึงว่า

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลายสัจจะความจริง สิ่งใดมันเป็น
อนัตตา แต่เวลาสมุจเฉตปหานมันชาติ พอมันชาติขึ้นไป กุปฺปธรรม อกุปฺปธรรม สพฺเพ ธมฺมา
อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลาย สติชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘
มรรค ๘ มันเกิดมาจากไหน เรามีสติก็สติชอบ เราขาดสติ สติไปไหน เรามีสมาธิสมาธิชอบ
สมาธิเสื่อมมันไปไหน นี่ไง มรรค ๘ มรรค ๘ มันเป็นอาวุธ ธรรมอาวุธ อาวุธที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าประทานไว้ให้

แต่เวลาเราใช้อาวุธใช้มรรคนี้โรดดับทุกข์ด้วยวิธีการ มรรค ๘ เป็นวิธีการดับทุกข์
เครื่องมือที่เราจะดับทุกข์ เราจะฆ่ากิเลส ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่มรรค ๘ มันเป็น
อนัตตา เป็นอนัตตาเพราะอะไร เวลาภาวนามยปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้น คีล สมาธิ
ปัญญา ที่มันเกิดขึ้นเวลาใช้ปัญญา ปัญญาหมดตัว ๆ ขึ้นไป เวลามันทำลายกันแล้วหลุด
ขาดหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกหมด นี่อกุปฺปธรรม สัจธรรมอันนั้น
สัจธรรมอันนั้นเกิดขึ้น สิ่งที่อันนั้นเกิดขึ้นมันสมบูรณ์แบบด้วยมรรค ๘ อริยสัจ ๔ ด้วย
สัจจะด้วยความจริง จะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่

แล้วเวลาหลวงปู่มันท่านยันกยันหนากับพระมหาบัวถ้าไม่เก็บ ศึกษาธรรมะขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วปฏิบัติตามนั้นมันจะเตะ มันจะถีบ มันจะเป็นปัญหาให้กิเลส
เอาสิ่งนี้ เอาการศึกษาเรามาคาดหมาย แล้วกิเลสมันก็เอาสิ่งนี้มาพลิกมาแปลงทำให้เรา
ล้มลุกคลุกคลาน การจะประพฤติปฏิบัติมันยากแค่ไหนแสนเข็ญมากขึ้นไปกว่านั้น แต่เพราะมี
หลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านได้ผ่านความทุกข์ความยากได้ผ่านเล่ห์ผ่านเหลี่ยมผ่านการปลิ้น
ปล้อนของกิเลสมากมาย แล้วท่านพิจารณาของท่าน ท่านเห็นโทษของท่าน เวลาท่านจะสั่งสอนลูก
ศิษย์ของท่าน ท่านถึงได้สอน ท่านถึงได้บอกวิธีการให้ลูกศิษย์ควรทำอย่างไร แล้วเวลามันเป็น
จริงขึ้นมาเพราะหลวงปู่มันบอกไว้

“ถ้ามันเป็นจริง ปรียติ ปฏิบัติมันจะเหมือนกัน ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา ผลของการประพฤติปฏิบัติจากสัจจะความจริงของ
เรามันจะเป็นอันเดียวกัน มันไม่ขัดไม่แย้งกัน มันเป็นมรรค ๘ อริยสัจ ๔ สมบูรณ์แบบ”

ถ้ามันสมบูรณ์แบบนี้ถ้ามันเป็นความจริง ความจริงมันต้องเป็นแบบนี้ แล้วเวลาพิจารณาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนะ ต่อเนื่องไปๆ บุคคล ๔ คู่ ไม่อย่างนั้นมันจะรู้ได้อย่างไรว่า พาดกระแส เวลาพาดกระแสอะไรไปพาด จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลายนะ ไม่รู้ตัวตนของตน เวลาพิจารณาของมันไป เวลาพิจารณาเวทนามันขาด ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีสัพพตปราคาสังโยชน์ ๓ ขาด ขาดเพราะอะไร ขาดเพราะมันมีมรรคมีผล ขาดเพราะมันมีมรรค ๘

ไม่มีมรรค ๘ ไม่มีวิธีการดับทุกข์ มันจะดับทุกข์ได้อย่างไร ถ้าวิธีการที่ไม่ถูกต้องมันก็เป็นมิจฉาทิฎฐิ ถ้าวิธีการที่ขาดแคลน วิธีการที่ไม่สมบูรณ์แบบ มันก็เป็นอัตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ไม่ใช่มัชฌิมาปฏิปทา ไม่สมบูรณ์ไม่พอดี ไม่สมดุลงไม่พอดีมรรคก็ไม่สมบูรณ์ ไม่สมบูรณ์มันเป็นไปไม่ได้ไง มันขัดมันแย้งกับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถ้าไม่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ลงธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปฏิบัติมันจะได้ผลไหม มันจะเป็นความจริงไหม มันเป็นการคาดการณ์หมายทั้งนั้น ในโลกปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานแล้วก็คาดการณ์ไป

ในปัจจุบันนี้ในธรรมและวินัย พุทธมามกะต้องถือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง บวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นสามเณร สามเณรต้องถือไตรสรณาคมน์ ถ้าบวชเป็นพระศีล ๒๒๗ ไปดูวัดดูวาสิ มันไปไหว้สัตว์รูปช้าง รูปม้าเต็มไปหมด พืชเนศ พืชเนศ อะไรของมึง ทำกันอย่างนั้นหรือ มันตั้งแต่ธรรมและวินัย ถ้าธรรมและวินัยทำอย่างนั้นได้ไหม ถ้าธรรมและวินัยเพราะอะไร เพราะมันตัดขาดจากไตรสรณาคมน์ มันขาดจากไตรสรณาคมน์มันจะเข้าสู่ไตรสรณาคมน์ได้อย่างไร

พูดถึงเวลาการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา วัตถุประสงค์ถึงต้องมีหลักมีเกณฑ์ เวลาที่มีหลักมีเกณฑ์ว่าอะไร สัปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปายะ อาหารเป็นสัปายะ สถานที่เป็นสัปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปายะ ถ้าเป็นสัปายะๆ สัปายะเพื่อหัวใจดวงนี้หัวใจดวงที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็แสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมา

แล้วพอแสวงหาสิ่งนี้ สัปปายะมันเป็นเรื่องภายนอกใช่ไหม แล้วเวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาในใจของเรา มันยอมรับสิ่งนี้หรือไม่ ถ้ามันยอมรับสิ่งนี้ มันยอมรับในความสงบความสงบ มันยอมรับวิเวก กายวิเวก จิตวิเวก ถ้ามันยอมรับความวิเวกอันนั้นมันก็จะสงบระงับเข้ามา แล้วสงบระงับเข้ามา มันเห็นการกระทำของเรามันทุกข์ยากขนาดไหนกว่าที่มันจะสงบระงับ กว่าที่เราจะมีสติปัญญา กว่าที่เราจะมีคำบริกรรม ไม่มีคำบริกรรมคือไม่มีการกระทำ

บริกรรมคือการทำงาน คนเราไม่ได้ทำงาน ไม่ได้นวดแป้ง ไม่ได้ขยำ ไม่ได้นวด แป้งมันจะสมบูรณ์พอดีไหม มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้มันต้องมีคำบริกรรม ถ้ามันเป็นปัญญา อบรมสมาธิก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่ใคร่ครวญมันไป ถ้ามันเป็นสมาธิคือสัมมาสมาธิ ถ้ามันสมาธิมันมีสัมมาหรือมีมิจฉา ถ้ามันมีสัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาในอะไร ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สติปัฏฐาน ๔ ในสติปัฏฐาน ๔ ในอริยสัจ ๔ นี้หัวใจศาสนาทั้งสิ้น ถ้าหัวใจศาสนาทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นความจริง ๆ ขึ้นมา มันจะเป็นความจริง

แต่ด้วยมารยาสาไถยของกิเลสตัดหาความทะยานอยากไป บอกขณะจิตไม่ต้อง ถ้าขณะจิตไม่ต้องมันสามะเลเทเมา มันไปลงกับมรรค ๗ นั้นนะ สมาธิไม่ต้อง สมาธิไม่ต้องเพราะเอ็งทำสมาธิไม่เป็น แล้วสติไม่ต้องด้วยละ เวลาพูดปากเปี้ยปากแฉะ อธิบายนะ อธิบายแยกแยะของมันไป แต่เขาไม่เห็นมรรคสามัคคี เขาไม่เห็นความสมุจเฉทปหาน

มรรคสามัคคี สมุจเฉทปหานอันนั้นนั่นคือขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ

เขาไม่มี เขาไม่เป็น แล้วบอกไม่มีก็ได้ ไม่ต้องก็ได้ ไม่ต้อง ไม่มี ไม่ต้องก็ได้มันก็อริยสัจ ๓ ใด มันไม่ใช่อริยสัจ ๔ มันจะเป็นธรรมวินัยไปได้อย่างไร มันจะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร

เวลาหลวงตานะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาท่านสิ้นกิเลสไป กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่ามันซึ่งใจ มันซึ่งใจ มันซึ่งใจเพราะอะไร เพราะมันเป็นในใจของท่าน เพราะมันเป็นความจริงในใจของท่าน ถ้ามันเป็นความจริงในใจของท่านแล้วมันลึกลับมหัศจรรย์ขนาดไหน

เพราะมันไม่ลืกลับมหัสจรรย์ท่านถึงติดสมาธิไป

เวลาประพฤติปฏิบัติไปเวลาผ่านเวทนาไป ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชัดๆ นะ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สักกายทิฎฐิ ๒๐ นี้ธรรมวินัยทั้งสิ้น วิจิกิจฉา สัตถ์พตปรามาส ชัดๆ ชัดๆ ขึ้นมา หลวงปู่มั่นท่านก็เห็น

นี่ไง ถ้าไม่ดับทุกข์ ไม่นิโรธแล้วอะไรจะเริ่มต้น อะไรจะจบสิ้น ขบวนการมันจบที่ไหน แล้วพอจบแล้วองค์ความรู้จะความจริงอยู่ที่ไหน แล้วถ้ามันอยู่ที่นั่นแล้วมีสติปัญญาเท่าทันกิเลส พระโสดาบันไม่ทำอะไรบ้าง พระโสดาบันเป็นจริงอย่างไรบ้าง ถ้าพาดกระแสแล้วเขาทำของเขาที่ภาวนาเป็น เวลากรรมฐานเขาบอกภาวนาเป็น ภาวนาไม่เป็น ภาวนาเป็นหมายถึงเริ่มต้นจากตรงนี้ พอภาวนาเริ่มต้นมาที่หลวงตาท่านพูดประจำ

“เวลาภาวนายากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นกับคราวหนึ่งคือคราวสุดท้าย สรูปจนสิ้นกิเลส จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส มันจะไปทุกข์ยากซ้อนอีกชั้นหนึ่ง”

เวลาการปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นกับอีกคราวหนึ่งคือคราวที่สิ้นสุด นั่น คราวเริ่มต้นที่มันทุกข์มันยาก แล้วมันทุกข์มันยากขึ้นมาเราก็พยายามของเรา มีความเพียรชอบ งานชอบ เราพยายามระลึกรู้ชอบของเรา เราชวนชวายของเรา มีการกระทำของเรา การกระทำของเราให้มันสมบูรณ์แบบของเราขึ้นมา

เวลามันจะผิด มันจะพลาดอย่างไร เราก็รู้ได้ เวลามันจะผิดพลาด ผิดพลาดเป็นครู คนที่ภาวนาแล้วไม่มีความผิดพลาดเลยเป็นไปไม่ได้ คนที่ภาวนามันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แล้วมันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เราก็พยายามของเรา พยายามทำของเรา ถ้ามันผิดพลาดเราก็เริ่มต้นใหม่ เราทำของเราอยู่อย่างนั้น ถ้ามันทำของมันอยู่อย่างนั้น ความผิดพลาดอันนั้นมันจะคอยเป็นครูคอยบอกอย่างนี้ไม่ได้ อย่างนี้ไม่ได้ แล้วมันจะพิจารณาของมันไป มันจะยกของมันขึ้นไป

แต่ถ้ามันเป็นสิ้นสุดแล้วเวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบเพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจุัตถัง เป็นสันทิฏฐิโก รู้จำเพาะตน แล้วที่ตนรู้แล้วมัน จะแตกต่างจากปุถุชนตรงไหน เวลาปุถุชนจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย เวลาเป็นโสดาบันขึ้นมาแล้วมันรู้ชัดๆ เลย ถ้าไม่รู้มันจะเป็นโสดาบันได้อย่างไร ถ้ามันเป็นใน หัวใจนั้น แล้วอภิปุทธกรรมมันไม่เสื่อมสภาพมันคงที่ตายตัว แล้วคงที่ตายตัวอย่างไร นี่ไงมันถึง พ้นจาก สัพเพ ธมมา อนตตา ไง

สัพเพ ธมมา อนตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา มรรค ๘ ก็เป็นอนัตตา เพราะอะไร เพราะ ขบวนการของมันถ้าจบสิ้นแล้วมันจบสิ้นมันไป แล้วผู้ที่รับผลถ้าจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันประพฤติปฏิบัติแล้วมันไม่รับผลแล้วเอาอะไรไปรับผลละ นี่สิ่งที่รับผลเวลาจะไปเกิด เวลาที่ เวียนว่ายตายเกิดไม่มีต้นไม่มีปลายไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้! ถ้ารู้มันไม่เป็นอย่างนี้ เพราะมันไม่รู้มัน มีอวิชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชาออกมา นี่มันรู้ชัดของ มันเพราะมันมีอภิปุทธกรรม มันมีคุณธรรมในใจ มันถึงไม่ใช่อนัตตา

แล้วหลวงปู่มั่นท่านพยายามชวนชวายเป็นของ ท่าน ยกขึ้นสู่วิปัสสนาต่อเนื่องไป ต่อเนื่อง ท่านพิจารณาของท่าน ถ้าจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนามรรค ๔ ผล ๔ มันมีมรรค ๔ ผล ๔ ของมัน ขณะจิตที่มันเป็นขั้นเป็นตอนของมัน ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนของมัน มันพิจารณาของมัน ไป เพราะอะไร

เพราะลูกของมาร หลานของมาร พ่อของมาร กามราคะ ปฏิฆะ เวลากองทัพใหญ่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ อวิชา จิตเต็มแท้น้่องใสนั้นก็อวิชา นั้นผู้คุมนโยบาย ผู้คุม นโยบายรู้เท่าทันรู้เล่ห์เหลี่ยมด้วยความมีอำนาจสูงสุด

แต่ผู้ที่เป็นแม่ทัพ ผู้ที่ควบคุม ผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตดวงเดียวที่เกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่เป็นน้ำตาที่เก็บไว้มากกว่ามหาสมุทรนั้น สิ่งที่เป็นร่างกาย สิ่งที่เป็นธาตุดินที่นิ่งทับๆ คนเกิดมาจากดิน มันนิ่งทับกองกระดูกของตน มันนิ่งทับสิ่งที่เคย เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นี่ไง คำว่า “แม่ทัพๆ” มันแม่ทัพอย่างนี้ไง

แม่ทัพเพราะจิตนี้เวียนว้ายตายเกิดในวิภวภูชะแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่เกิดขึ้นถึงเป็นจิตเป็นนิสัย สิ่งที่เป็นนิสัยขึ้นมา สิ่งนี้มรรค ๔ ผล ๔ มันเป็นการประพฤติปฏิบัติ มันถึงละเอียดลึกซึ้งขึ้นไป เวลาที่ว่าอริยสัจ ๔ สมบูรณ์ดับทุกข์ นิโรธดับทุกข์เป็นอริยสัจ ๔ ไม่ใช่อริยสัจ ๓ ถ้าเป็นอริยสัจ ๓ ไม่ต้อง อยากรู้ก็ได้ ลูบๆ คลำๆ ก็ได้ สิ่งใดก็ได้ มันก็จมปลักอยู่ในกิเลสชั้น จมปลักอยู่ในครอบครวัของมาร แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นชั้นเป็นอัน

แต่ถ้ามันเป็นชั้นเป็นอันนะ พระโสดาบันไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่นับถือความเชื่อนอก พระพุทธศาสนาเด็ดขาด มันเด็ดขาดกลางหัวใจนั้น หัวใจนั้นถึงพุทธะ พาดกระแส พาดกระแส กระแสนิพพานนะ กระแสสิ้นกิเลสนะ พาด เอาอะไรไปพาด ใครเป็นคนพาด ใครเป็นคนมีสิทธิ สิทธิ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนามีสิทธิเสรีภาพที่จะ บรรลุธรรมได้ทุกๆ คน ที่จะประพฤติปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ สิ่งที่เป็นบริษัท ๔ บริษัท ๔ เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ไม่มีใครมีสิทธิเหนือใคร

แต่ในการประพฤติปฏิบัตินี้ต่างหาก เวลาการประพฤติปฏิบัติที่ล้มลุกคลุกคลาน แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้วถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาสมุจเฉตพหวนอริยสัจ ๔ นิโรธดับทุกข์สมบูรณ์แบบ สิ่งที่พาดกระแสนั้นคืออกุปปธรรม อกุปปธรรม อฐานะที่จะเสื่อมสภาพ ไม่ใช่ สพฺพเพ ธมฺมา อนตฺตา ขนาดพระโสดาบันมันก็รู้แล้ว แล้วเวลาพิจารณาขึ้นไปเป็นชั้นเป็น ตอนขึ้นไป จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาเพราะอะไร เพราะมันพาดกระแส พาดกระแสขึ้นมาแล้วมันมีความปรารถนา

คนเรา เห็นใหม่ เวลาพาดกระแส เวลาสมุจเฉตพหวนเวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ มันเกิดความมหัศจรรย์ นี่ไง เวลาจิตสงบแล้ว ถึงได้ว่าขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ มันก็เป็นเรื่องหนึ่ง เวลาพิจารณาไปๆ เวลามัน ปล่อยวางๆ ปล่อยวางคือความว่างด้วยปัญญา ความว่างด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยมรรค มันเป็นความว่างที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นความว่างที่มันผ่อนคลาย เป็นความว่างที่มัน ส้ารอก มันมหัศจรรย์กว่านั้น

เวลามันขาด นี่ไง เวลามันขาดขึ้นไป ความมหัศจรรย์อันนั้นที่จิตได้รับรู้ที่เป็นปัจเจกตั้ง เป็น สันติปฏิญญา นี่ขณะที่เวลาเป็นนิโรธ อริยสัจ ๔ มันยังเกิดความมหัศจรรย์ขนาดนี้ แล้วเวลามัน ยกขึ้นบุคคลคู่ที่ ๒ มันจะเกิดความมหัศจรรย์ขนาดไหน ความมหัศจรรย์นี้เกิดมาจากไหน เกิดมาจากศีล สมาธิ ปัญญา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา มันถึงสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่เราปรารถนา ที่เรา พยายามจะรักษา

เพราะสิ่งที่เวลามันสมุจเฉทปะทาน มันสมุจเฉทปะทานไปด้วยอะไร มันสมุจเฉทปะทาน ด้วยมรรค ๘ ด้วยวิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ที่ว่า สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา แต่ก่อนที่จะเป็น อนตฺตาเราได้สร้าง เราได้มีการกระทำ เราได้ฝึกหัด เวลามันจะขาด ช่างกระดิก หู ฐุแลบลิ้น พับ ขาด เวลามันขาดขึ้นมาขาดขึ้นมาจากอะไร ขาดขึ้นมาจากความเพียร ความ วิริยะ ความอดทนสาเห มีการกระทำของเราขึ้นมา

แล้วถ้าเรายกขึ้นสู่บุคคลคู่ที่ ๒ โสตาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มรรค ๔ ผล ๔ นี่ไง ธรรมและวินัยบัญญัติไว้ชัดๆ ในธัมมจักขุ เขาบอกไว้ชัดๆ เพราะว่าเวลาปฏิบัติไปแล้วปริยัติ ปฏิบัติ มันจะมาตรงกัน มันจะมาลงกัน ธรรมและวินัยเป็น ศาสดาของเรา เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันจริง จากการกระทำของเรา แล้วใจที่มันเห็นผล ใจที่มันได้รับรู้ มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญาใน ใจดวงนั้น

เพราะเราปฏิบัติมาด้วยความลุ่มลึกคลุกคลาน บุคคลคู่ที่ ๑ เรายังลงทุนลงแรงได้ขนาดนี้ การปฏิบัติมันจะยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคราวที่เราเริ่มต้น พอเริ่มต้นขึ้นมา มันเริ่มต้นเราทำ ได้ พอทำได้ภาวนาเป็น พอภาวนาเป็นขึ้นไป มันพยายามจะสร้างพื้นฐาน สร้างสิ่งที่เป็นบาท เป็นฐานเป็นมาตรฐานให้หัวใจนี้ได้มีเครื่องพยุง เครื่องพยุงด้วยอะไร ด้วยความสุขของใจขึ้นมา ด้วยสติ ด้วยสมาธิขึ้นมา เวลาน้อมไปให้เห็นสติปัญญาฐาน ๔ ถ้ามันจับมันต้องของมันได้

เวลาครูบาอาจารย์หลวงปู่ชอบ หลวงปู่บัวท่านพิจารณากายๆพิจารณากาย หลวงปู่เจี๊ยะ พิจารณากาย กายนอก กายใน กายในกาย กายจนถึงกายของจิต สำเร็จไปหมดด้วยการ พิจารณากายอย่างเดียว

หลวงตาท่านพูดเอง ชั้นแรกท่านพิจารณาเวทนา ชั้นที่สองท่านพิจารณากาย พิจารณากาย จับกายได้แล้วพิจารณากาย กายมันแยกออกไปโดยธรรมชาติของมัน เวลามันขาด นี่กายกับจิตแยกจากกัน ขึ้นไปรายงานหลวงปู่มัน “เอ้อ! เป็นเหมือนเราที่ถ้าสาริกาเลย” นี่ไง นิโรธดับทุกข์ อริยสัจ ๔ ไม่ใช่ อริยสัจ ๓ ไม่ต้องดับไม่ต้องรับรู้ “เหมือนเราที่ถ้าสาริกาเลย แต่ของเรามียักษ์ของมหาไม่มียักษ์” นี่บารมีของคนมันแตกต่างกัน อำนาจวาสนาของคนมันแตกต่างกัน เวลา มันสร้างขึ้นไปแล้ว เวลามันขาด มหัศจรรย์มาก สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์มันเกิดจากการกระทำอันนี้ไง เวลาที่มันติดขัดมันติดขัดอย่างไร เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณา ท่านดึงออกมาอย่างไร ถ้าเวลามันเป็นจริง นี่ไง นี่บุคคลคู่ที่ ๒ บุคคลคู่ที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๒ นิโรธดับทุกข์ ขณะจิต

ไม่ต้องมีขณะ มันก็ไม่ว่าอะไรเลย เป็นอริยสัจ ๓ มรรค ๗ อริยสัจ ๓ มันขัดมันแย้ง

คนที่ปฏิบัติจริง หลวงปู่มันท่านพูด “มหาปฏิบัติไปนะ เวลาถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ปริยัติ ปฏิบัติมันจะมาตรงกัน เข้ากันพอดี สิ่งที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับผลจากการปฏิบัติของเราอันเดียวกัน” อันเดียวกันแล้วเงียบกริบเลย ความเป็นจริงมันเป็นความจริงอย่างนั้น

นี่พูดถึงเวลาขณะเวลามันดับทุกข์ๆ ขึ้นมา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงแล้วยกขึ้นสู่เวลาที่กิเลสมันพลิกมันแพลงใจ เวลาขึ้นไปหาหลวงปู่มันอีกหนหนึ่ง มันมีความสุขอย่างนั้น มันมหัศจรรย์มาก โลกนี้แยกหมด โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง กายกับจิตแยกออกจากกัน เป็นเหมือนเราเลยที่ถ้าสาริกา หลวงปู่มันท่านก็รู้ เพราะขณะของท่าน ท่านก็รู้

นิโรธดับทุกข์ดับอย่างไร ดับที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคณฑันโพธิ์ หลวงปู่มันท่านบอกถ้าสาริกา ๒ กับ ๓ เวลาสุดท้ายไปที่เชียงใหม่ มันรู้ เรากินที่ไหน เราเกิดที่ไหน เราไม่รู้ได้อย่างไร เราเกิดที่ไหนเดี๋ยวนี้ก็ห้องคลอดโรงพยาบาลไง เกิดโรงพยาบาลไหน เกิดโรงพยาบาลจังหวัดไหน เอ็งไม่รู้ที่เกิด เอ็งแฉ่งเกิดไม่ได้นะโว้ย เอ็งต้องรู้ที่เกิด ต้องมีคนเซ็นรับด้วย แต่ถ้าปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโอมันรู้แจ้งในหัวใจ ไม่รู้ได้อย่างไร ไม่นิโรธอย่างไร ไม่ดับทุกข์อย่างไร ไม่มีก็ไม่มีที่เกิด ไม่มีสิ่งที่เป็นอกุศลปฏิจจธรรม ไม่มีสิ่งมีชีวิต

มหัศจรรย์เวลามันเป็นที่ใจ เวลาขึ้นไปหาหลวงปู่มัน อยากรู้อย่างนั้นอีก “โฮ! มันก็เป็นหนเดียว นิโรธหนเดียว” แต่ตักขุททกชาดกแล้วเป็นแล้ว แล้วมันจะชั่วคราวตลอดไป ชั่วคราวคือกัณฑ์ไม่ใช่สมบัติของตน ถ้ามันเป็นความจริงมันจะเป็นสมบัติของตน ไม่ใช่ชั่วคราว ไม่ใช่กัณฑ์ของเราเอง ไม่ใช่เงินกู๋ เงินเย็น เงินของเรา คุณธรรมของเรา ไม่ใช่กัณฑ์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษานี้กัณฑ์ทั้งสิ้น แต่เงินกู๋กับเงินของเราก็คือเงินเหมือนกัน แต่เป็นเงินกู๋กับเงินของเรา

ถ้ามันยกขึ้นวิปัสสนามันเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเราเวลาบอกมันหนเดียวเท่านั้น เวลากิเลสมันพลิกมันแพลง หนเดียวเท่านั้นก็หนเดียวแล้วจบแล้ว ก็คิดว่านี่นิพพาน ดิตนี้ ๕ ปี พอติดแล้ว ๕ ปี เพราะความเชื่อ ความเชื่อความฝังใจว่ามันใช่ แล้วเวลาหลวงปู่มันจะดึงออกมา การที่จะบ่มเพาะ การที่พยายามจะพลิกจะแพลง การที่จะชักนำจะดึงนำด้วยอำนาจวาสนา ไม่ได้สร้างอำนาจวาสนาบาบามีมาต่อกัน เวลาขอนิสัย ถ้ามันไม่ตรงจริต ตรงนิสัย ขอนิสัยไปแล้วก็สักแต่ว่าขอ ไม่ลงใจหรอก

เวลาลงใจขึ้นมา ไม่ต้องขอ มันลงใจตลอด ลงใจเพราะมัน ดูลิ หลวงปู่ลีกับพระมหาบัว หลวงปู่ลีไม่ต้องบอก ราบ ชัด มันเป็นความจริงในใจ มันไม่ใช่มารยาสาไทยไม่ต้องมีขณะ หลวงปู่ลีขณะพร้อม ไม่ใช่ขณะธรรมดา ขณะแล้วยังต้องไปรายงานอาจารย์ด้วย อาจารย์เห็นชอบ เศรษฐีธรรมๆ มันมีขณะของมัน มันรู้ของมัน ไม่มีขณะจะบอกอย่างไร บอกที่ไหน แล้วเป็นอย่างไร เกิดที่ไหน เกิดอย่างไร ไม่นิโรธเป็นได้อย่างไร อริยสัจ ๓ ไซ้ใหม่ อริยสัจ ๓ ไม่ใช่ อริยสัจ ๔ ชัดแย้งกัน ถ้าไม่เป็นความจริงนะ

เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาจะขุดคุ้ยหากิเลสเรื่องใหญ่เลย เวลาดึงออกมาแล้วถ้าไปเจอ อสุภะนั้นละ อสุภะนี้มหาสติมหาปัญญา บุคคลคนที่ ๓ ทำอย่างไร เวลานั้นป่าที่มันรุนแรงทำอย่างไร กามราคะที่เกิดกามภพ เวลาพิจารณาไปแล้ว พิจารณาไปด้วยวิธีการ วิธีการดับทุกข์ มรรค ๘ แต่มันเป็นมหาปัญญา แล้วมหาสติมหาปัญญามันแตกต่างกันอย่างไร กิเลสหยาบ กิเลสละเอียดมันแตกต่างกันอย่างไร ระหว่างลูกกับจอมทัพๆ แม่ทัพใหญ่ทำอย่างไร

เวลาพิจารณาไป ครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้คอยแนะคอยบอกทั้งนั้น ถ้ามันเป็นไปมันสูงขึ้นไป มหาสติมหาปัญญาพิจารณาไปเวลามันขาด กามราคะ ปฏิฆะขาดหมด นี่สังโยชน์เบื้องต้น่า มันรู้ชัดๆ ว่าไม่เกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ วัฏฏะๆ ผลของวัฏฏะ แล้วถ้ามันไม่เกิดในกามภพมันไม่เกิดอย่างไร อะไรไม่เกิด เพราะอะไร มันมีอวิชชา แต่มันรู้ชัดขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเป็นมรรค ๔ ผล ๔ ใด เพราะมันเป็นอริยสัจใด มันเป็นสัจจะความจริงใจ

เวลามันขาด ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา นั่นล่ะ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” นั้นยังละเอียดเข้าไปใหญ่ เวลามันเป็นจริงๆ ขึ้นมามันเป็นปัญญาญาณ ญาณละเอียด ถ้ามันนิโรธเป็นชั้นๆ ขึ้นไป โอโฮ! มันมหัศจรรย์มาก เวลามันดับทุกชั้นนะ มรรค ๘ อริยสัจ ๔ ไม่มีมรรค ๗ อริยสัจ ๓ ไม่มี ไอนั้นมันเป็นความรู้ความเห็นของผู้หลงใหล ความรู้ความเห็นของพวกมารของพวกผีร้าย พวกทำลายตนเอง ไม่ได้ทำลายศาสนานะ ศาสนาใครทำลายไม่ได้ แต่ทำลายตนเอง ทำลายโอกาสของตน

แต่ถ้ามันเป็นความจริง เวลาความจริงยกขึ้นสู่วิปัสสนา อรหัตตมรรค อรหัตตผล เวลามันทำลายกันด้วยปัญญาญาณ เวลาทำลายอวิชชา เวลามันพลิกฟ้าคว่ำดินจบสิ้น พระอรหันต์มันจะเกิดได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา แล้วมันเป็นไข่ที่มันเจาะฟองอวิชชา อวิชชาไม่มี มันก็เป็นไข่ที่ไม่มีเชื้อ มันจะฟักเป็นตัวได้อีกหรือไม่ ถ้ามันจะฟักเป็นตัวได้มันต้องมีเชื้อ ถ้ามันฟักเป็นตัวได้ ไก่ตัวนั้นมันไม่สามารถเจาะฟองอวิชชา มันก็เป็นเชื้อเป็นอวิชชาที่จะต้องไปฟักไปเรื่อย ๆ

แต่ถ้ามันเจาะฟองอวิชชา ไข่ไม่มีเชื้อ ไข่ไม่มีเชื้อเกิดไม่ได้ จิตไม่มีอวิชชาไม่มีเชื้อไข่ต่างๆ เกิดได้อย่างไร พระอรหันต์เกิดได้อย่างไร พระอรหันต์กลับมาเกิดใหม่พระอรหันต์ที่ไหน มันมีแต่ไม่ใช่พระอรหันต์ เพราะมรรค ๗ อริยสัจ ๓ เพียงแต่ว่าลุ่มหลงในกิเลสต้นหาความทะยานอยากของตน ลุ่มหลงไปนะ แล้วเป็นผู้วิเศษนะ เห็นนรก เห็นสวรรค์ เห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหมหมดเลย เขาเข้าเจ้าเข้าทรงเขาก็ทำได้ ผีปอบพวกผีสิงเทวดาเขาทำได้ ไร้สาระ ตีรัจฉานวิชา นอกจากอริยสัจ นอกจากพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามรรค ๔ ผล ๔ พระพุทธศาสนา อริยสัจ สัจจะความจริง แต่อนาคตังสญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ไปหมด ความรู้ไปหมดนั้นมันรู้เพราะได้ชำระล้างกิเลส ความรู้แบบนี้ไม่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ความรู้แบบนี้หลวงปู่มันก็รู้ รู้ไว้เพื่ออะไร รู้ไว้เพื่อสั่งสอน เพราะปุถุชนคนหนา คนที่มีทุกข์มียากมันได้ประสบพบเห็นเรื่องนี้ทั้งนั้น นอนอยู่ที่บ้านก็เห็นผี นอนที่ไหนเดี๋ยวผีก็มาหลอก ครูบาอาจารย์ท่านรู้หมดแหละ แต่มันเป็นเรื่องผลของวิภวัญญะ มันไม่ใช่เรื่องอริยสัจ มันไม่ใช่เรื่องพระพุทธศาสนา มันไม่ใช่เรื่องมรรค ๔ ผล ๔ มันไม่ใช่เรื่องมรรค เรื่องอริยสัจ เรื่องสัจจะ เรื่องความจริง

ถ้าเรื่องสัจจะเรื่องความจริงมันเป็นในใจแล้ว หลวงปู่มันทำหนังสือหลวงตาไว้ประจำ “ถ้ามันเป็นจริงมันจะเป็นอันเดียวกัน ธรรมและวินัยเป็นศาสดา ไม่ขัดไม่แย้ง ไม่ได้ไม่แย้งศาสดา ถ้ายังโต้แย้งศาสดา ยังมรรค ๗ มีอริยสัจ ๓ ไม่มีขณะ ไม่ต้องนิโรธ ขัดแย้ง ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ไม่ใช่พระพุทธศาสนา” เอวัง